

hi100rky

Život ako darovanie sa 2005 – 2023 Svedectvo života

V našich historických pohľadoch na saleziánov sa blížime k dnešným časom. Istotne si už aj vy veľa z toho pamätáte, no patrí sa niečo vytiahnuť. Tak čo saleziánov sprevádzalo v posledných rokoch?

Saleziáni vstúpili do nového milénia s dôverou v Pána. Život prinášal nové témy, ktoré sa rozhodli s odvahou riešiť, no už aj cítili, že na všetko nebudú stačiť. Ako veľká „konkurencia“ pri výchove mládeže sa javili najmä médiá – internet a mobilné telefóny. Ich mohutná reklama sa niesla v duchu: „*Odstrihnite sa!*“

Pri ich nástupe sa na jednej kapitule slovenských saleziánov riešilo, ako budú tieto prostriedky saleziáni používať. Či mobil bude mať len direktor, či sa bude používať len v určité hodiny, alebo budú uložené na určenom mieste. Kde sa videl problém? Nuž, že to bude saleziánov vyrušovať v duchovnom živote, že vzniknú nezdravé kontakty.

Ale mnohí bratia mobily už mali, aj keď ich ešte skrývali. A úsmevné bolo, že priamo po búrlivej kapitulnej rozprave niektorí v prestávke vytiahli mobily a išli telefonovať. Pravda, trochu potajme – za budovu.

Kultúra zábavy a ponúk

Mobily si v spoločnosti kliesnili cestu a dnes sa už len s úsmevom spomína, ako mal počas letného tábora mobil len vedúci a všetci účastníci chceli volať domov. Z ich pohľadov sa dalo čítať: „*Ty máš mobil, ty si aký bohatý?*“ A vlastník sa ospravedlňoval: „*Potrebujem ho, keby sa dačo dakomu z vás stalo.*“

Podobne to bolo aj s autami. Ako sa len naši saleziáni čudovali, keď v Taliansku prichádzali mladí do mládežníckych stredísk autami. Vnívalo sa to, že sú veľmi bohatí a ne jeden z našich utrúsil: „*Povolania z toho nebudú. Tí sú veľmi bohatí.*“

A dnes je to aj u nás bežné. A povolania? Iste nezávisia od toho, či človek má alebo nemá auto. Ale autá doplnili iné vymoženosti a vznikla kultúra lákadiel, ponúk, konzumu, zábavy, užívania si. A to na duchovné povolania vplyv už má.

Základná formácia saleziánov

Formácia saleziánov po páde totality patrila medzi najdôležitejší sektor saleziánskej činnosti. Bratia v základnej formácii boli posielaní do Talianska, Poľska, Svätej zeme, niektorí chodili do seminára v Bratislave i k jezuitom, potom sa presunuli k Banskej Bystrici – do Badína.

Na bratov doliehali nové ponuky zo sveta a mnohí mladí zo saleziánskej spoločnosti aj odišli. Starší spolubratia sa celkom nevedeli zmieriť s tým, že sa bohoslovci v apoštoláte príliš kontaktujú s dievčatami. Keď sa raz pýtali dona Ivana Grófa: „Ivan, aký ty máš na to názor?“ Ten sa zamyslel a s múdrosťou starca povedal: „Mne by to ani nevadilo, keby tolko času, čo sú s dievčatami, boli aj na kolenách pred bohostánkom.“

Permanentná formácia saleziánov

Saleziáni, ktorí prišli zo zahraničia boli vo veku, keď im postačili duchovné obnovy a duchovné cvičenia. No bola tu silná skupina saleziánov, od ktorých sa očakávalo, že povedú rozbehnuté diela a vznikla veľká potreba ich rekvalifikácie, dovzdelávania sa. Preto sa vypracoval dotazník, v čom by sa ten ktorý spolubrat chcel ešte vzdelávať. A čo potrebuje provincia. Išlo o personálny rozvoj saleziánskej spoločnosti.

Bol ozaj potrebný, pretože v jednom období mali saleziáni všetky typy škôl – od materskej, cez základné, stredné, odborné a aj vysokú školu. Okrem toho médiá a katechéza vyžadovali odborne pripravených spolubratov. Ekonómovia boli tiež vítaní a stavbári stále potrební. V saleziánskej spoločnosti bolo veľa inžinierov rôzneho typu, no boli potrebné iné zamerania. Najmä pedagogického smeru.

Veľkým prínosom pre formáciu bolo aj to, že niektorí spolubratia pracovali na Bohosloveckej fakulte v Bratislave a formovali bratov i katechétoch z celého Slovenska.

Pastorácia mládeže

Stretká v jednotlivých saleziánskych strediskách fungovali, ale pre mladých bolo treba robiť aj na národnej úrovni. A hlavne zabezpečiť kvalitných animátorov. Okolo vedúceho pastorácie mládeže vznikol tím, v ktorom sa rozpracovala tvorba itinerárov a preberali sa aj zahraničné formačné materiály.

Veľa energie sa dalo do konkrétnych školení. Ročný počet takto zapojených animátorov presiahol číslo 350. Náš systém prípravy animátorov obdivovali mnohí kňazi pracujúci s mládežou a aj ich v rámci Slovenska kopírovali. Pri týchto, ale aj iných pastoračných aktivitách, veľmi pomáhala DOMKA – združenie saleziánskej mládeže.

Bratia, ktorí študovali v zahraničí, prinášali nové formy apoštolátu. A tak „preniesli“ ideu prímestských táborov. Zároveň k nám z Talianska prenikol aj sviatok mládeže pod názvom Festa. Príprava trvala aj rok. Pamätná je „bombová festa“ – anonym nahlásil, že v žilinskej hale, v čase, keď bola Festa v plnom prúde, je bomba. A všetci účastníci museli bleskovo ísť na ulicu.

Farnosti a pastorácia v nich

Na niektorých miestach Slovenska saleziáni pred totalitou vo farnostiach pracovali. Po Nežnej revolúcii sa na mnohé vrátili. Najprv sa zdalo, že činnosť vo farnosti našu prácu s mládežou pribrzdí, preto sa nové nepriberali. Ale potom sa zistili výhody farností, a tak pribudli aj na iných miestach. S tým tiež súviselo vyučovanie náboženstva, práca s katechétmami, laikmi, miništrantmi. Práce bolo a je dosť.

Z odstupom času je úsmevné zistenie, že najmä tí saleziáni, ktorí sa v začiatku bránili prijímaniu farností, sa stali farármi. Bratia vo funkcii farára mali rôzne pastoračné postupy. Ešte dnes si v jednej farnosti spomínajú, ako nový pán farár, salezián, pri nástupe do funkcie išiel za starostkou a poprosil ju: „*Mohol by som prehovoriť do obecného rozhlasu?*“ *Stalo sa a on na celú dedinu vyhlásil: „Som, váš nový pán farár. Kedykoľvek za mnou môžete prísť. Ale kto nechodí do kostola, nech o cirkevný sobáš ani nežiada.“*

V mnohých našich farnostiach sú aj pútnické kostoly. Z nich najznámejšia bola Národná svätyňa Sedembolestnej Panny Márie v Šaštíne. Komunita tu otvorila púte pre mužov, motorkárov, zaľúbených, hasičov, miništrantov. Pripravili celý pútnický rok.

Iné celoslovenské aktivity

Mnohé aktivity sa spustili aj preto, lebo boli účinné pri pastorácii mládeže a našli sa saleziáni nadšenci, ktorí to tiež cítili ako dôležité. Takto môžeme spomenúť futbalové turnaje pod hlavičkou KAMA (Katolícka mládež). Tie vznikli ešte v totalite, ale udržali sa aj po nej. Udržala sa aj Bodka za prázdninami v Levoči.

Saleziáni nadšenci spustili aj hudobný festival Lumen či BOSSa – Biblickú olympiádu saleziánskym štýlom. Pre miništrantov z celého Slovenska sa vypracovali kvalitný formačný projekt, ktorý obsahuje aktivity na celý rok a vyvrcholí pobytovým táborom Tymian. Držal sa aj časopis Svetlo, ktoré sa však zmenilo na AHA!, potom sa zlúčilo s Čajkou až nakoniec zaniklo. No Vydavateľstvo DON BOSCO úspešne funguje až do dnešných dní.

Samozrejme, že tieto a podobné aktivity vyžadovali veľa energie a došlo až k tomu, že sa urobil prieskum, ktoré ponechať. A tak sa veru s mnohými aj skončilo.

Misie doma

Pre saleziánov nebola cudzia ani práca s Rómami. Veď kvôli nim don Mathias Günther Rompf sedel počas totality v base. Začal sa im v Bratislave venovať a keďže deti narobia aj hrmot, aj neplechu, sused ho zažaloval. A don Rompf bol odsúdený do basy na dva roky. Vytiahli naň paragraf 178 – marenie štátneho dozoru nad cirkvami. Výkon trestu mal vo väznici Sučanoch, kde bolo plno Rómov. A tak sa smial: „*Sú mi súdení. Od jedných som odišiel, aby som k druhým prišiel. Teraz ich môžem apoštolovať oficiálne.*“

Ale s prácou s Rómami sa začalo aj na Poštárke v Bardejove, prebrala sa misia na Luníku IX. Medzi priekopníkov práce s nimi patrili don Teodor Gavenda a don Peter Bešenyei. Neskôr sa zapojili aj iní a dodnes v tom pokračujú.

Medzi zaujímavú misijnú činnosť môžeme zaradiť aj prácu dona Juraja Malého, ktorý našiel cestu, ako pomôcť mladistvým, ktorí sa ocitli v base. A don Bartolomej Juhás zastával v duchovnej správe väzňov dôležitú funkciu.

Misie „ad gentes“

Don Jožko Pravda, ktorý zdúchol na Západ ešte počas totality, má skutočne misionárske srdce. Lebo ako sa vraví – *kadiaľ chodil, založil nejaké misijné dielo*. Najprv pobudol v rovníkovej Afrike, kde bolo okolo +40 stupňov a potom pod' ho na Sibír, kde bolo menej než -

40 stupňov celzia. Diela vznikli v Jakutsku i v Aldane. Doposiaľ sa tam vystriedalo vyše dvadsať saleziánov a množstvo laikov. Príprava misijných dobrovoľníkov pokračuje aj v súčasnosti. Misijný projekt SAVIO priniesol veľa dobrého ovocia.

Ale aj iní spolubratia cítili misijné povolanie, a tak aj dnes je ich okolo dvadsať na rôznych kontinentoch sveta. Saleziánska komunita je aj v Baku, ba don Vladimír Fekete sa tu stal biskupom a vedie cirkev v Azerbajdžane.

Saleziánska rodina a laici

Saleziánska rodina je prvý „okruh“ spriaznených osôb, s ktorými saleziáni spolupracujú. Všetky jej zložky sú samostatné, no potrebujú prítomnosť saleziánov a saleziáni zase ich. Takže aj v tejto oblasti pracujú mnohí saleziáni pri ich sprevádzaní, duchovných obnovách, cvičeniach i pastoračných aktivitách.

A bez laikov to u saleziánov tiež dobre nepôjde. Mnohé generálne kapituly sa venujú práve spolupráci s laikmi. Ba v zahraničí sa uvažuje, či je možné, aby saleziánske dielo pokračovalo v saleziánskom duchu bez saleziánov. Laici sú pre saleziánov trvalou výzvou a aj touto cestou im ďakujú za duchovnú i materiálnu pomoc.

Don Bosco vravieval svojim synom: „*Práca, práca, práca. Odpočívať budeme až v nebi.*“ V saleziánskych stanovách v 54. článku je uvedené: „*A keď sa stane, že salezián zomrie v práci za duše, Kongregácia dosiahla veľké víťazstvo.*“

Lebo vtedy ten spolubrat bral život ako sebadarovanie. A vďaka Bohu, mnohí saleziáni o tom svojím životom svedčia.